

Νευρολογικές εκδηλώσεις και επιπτώσεις στις υπηρεσίες υγείας των νευρολογικών ασθενών κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.

Έγινε αποδεκτή στο περιοδικό Therapeutic Advances of Neurological Disorders (με συντελεστή απήχησης 3.6) ένα άρθρο ανασκόπησης, το οποίο παρουσιάζει τις νευρολογικές εκδηλώσεις που έχουν συσχετιστεί με τον ιό SARS-CoV-2 και την πανδημία COVID-19. Επιπλέον, στο άρθρο εξετάζονται και οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 στην παροχή υπηρεσιών υγείας στους νευρολογικούς ασθενείς, ανεξάρτητα από το αν νοσούν ή όχι από τη νόσο COVID-19.

Στην εκπόνηση της μελέτης αυτής συμμετείχαν οι Καθηγητές Νευρολογίας της Β' Νευρολογικής Κλινικής του ΕΚΠΑ **Γεώργιος Τσιβγούλης** και **Κωνσταντίνος Βουμβουράκης** καθώς και ο Καθηγητής Λοιμωξιολογίας της Δ Παθολογικής Κλινικής του ΕΚΠΑ **Σωτήριος Τσιόδρας**. Στη συγκεκριμένη μελέτη πραγματοποιήθηκε λεπτομερής ανασκόπηση της διεθνούς βιβλιογραφίας από Καθηγητές Νευρολογίας και Λοιμωξιολογίας 14 νοσοκομείων αναφοράς στην Ελλάδα (2 κέντρα), στις Η.Π.Α. (3 κέντρα), στον Καναδά, στην Ιταλία, στη Γερμανία (2 κέντρα), στην Ισπανία, στη Γαλλία, στην Ελβετία, στην Ιρλανδία και στη Σιγκαπούρη.

Συνοπτικά, στο άρθρο παρουσιάζονται οι πρόσφατες δημοσιεύσεις περιστατικών και σειρών περιστατικών με εκδηλώσεις από το κεντρικό νευρικό σύστημα, το περιφερικό νευρικό σύστημα και το μυϊκό σύστημα που συσχετίστηκαν με τη νόσο COVID-19. Αυτές αφορούν ζάλη, κεφαλαλγία, μυαλγία, αδυναμία, υπογευσία και υποσμία αλλά και πιο σοβαρές εκδηλώσεις, όπως πολυνευροπάθεια, σύνδρομο Guillain-Barré, μυοσίτιδα, αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια (ΑΕΕ), εγκεφαλίτιδα, αιμορραγική νεκρωτική εγκεφαλίτιδα, και εγκεφαλοπάθεια. Παραμένει, ωστόσο, άγνωστο εάν η συσχέτιση της νόσου COVID-19 με τις παραπάνω νευρολογικές εκδηλώσεις είναι αιτιολογική ή αν σε κάποιες περιπτώσεις αφορά απλή συν-νοσηρότητα. Αντίστοιχα περιστατικά με νευρολογικές εκδηλώσεις έχουν αναφερθεί στο παρελθόν κατά τη διάρκεια επιδημιών άλλων κορωνοϊών (SARS-CoV και MERS-CoV). Ο τροπισμός της οικογένειας των κορωνοϊών και συγκεκριμένα του SARS-CoV-2 προς το νευρικό σύστημα είναι υπό εξέταση.

Εκτός από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, το άρθρο παρουσιάζει 3 επιπλέον περιστατικά με επιβεβαιωμένη νόσο COVID-19 και ισχαιμικό ΑΕΕ, αιμορραγικό ΑΕΕ και κρανιακή νευρίτιδα αντίστοιχα που αντιμετωπίστηκαν στα νοσοκομεία αναφοράς που συμμετείχαν στη μελέτη.

Ανεξαρτήτως των νευρολογικών εκδηλώσεων που σχετίζονται με νόσο COVID-19, το αντίκτυπο της πανδημίας στην παροχή υπηρεσιών υγείας στους νευρολογικούς ασθενείς είναι αδιαμφισβήτητο. Οι ασθενείς που εμφανίζουν συμπτώματα συμβατά με οξύ ΑΕΕ θα πρέπει να προσέρχονται επείγοντως στο νοσοκομείο, όπου δύναται να αντιμετωπίζονται κατάλληλα βάσει προτεινόμενων πρωτοκόλλων που προσβλέπουν στην ασφάλεια ασθενών και προσωπικού. Αντίστοιχα, ασθενείς με παθήσεις των άλλων κλάδων της νευρολογίας (νευροανοσολογικές, νευροεκφυλιστικές παθήσεις) θα πρέπει να αντιμετωπίζονται κατάλληλα, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες που παρουσιάζουν (θεραπευτικά πρωτόκολλα που λαμβάνουν, τυχόν επιδείνωση νοητικού επιπέδου, προφυλάξεις των ασθενών που διαμένουν σε κλειστά κέντρα φροντίδας).

Εξειδικευμένη διαχείριση απαιτείται για τους ασθενείς με νόσο COVID-19 που λαμβάνουν ειδικές αντι-ϊικές θεραπείες, λόγω αλληλεπιδράσεων των θεραπειών αυτών με νευρολογικά φάρμακα και επιπλέον ανεπιθύμητων ενεργειών των θεραπειών αυτών από το νευρικό σύστημα.

Στις συνθήκες της πανδημίας COVID-19, η ασφάλεια του προσωπικού των νευρολογικών τμημάτων παραμένει υψίστης σημασίας και ιδιαίτερα μέτρα θα πρέπει να λαμβάνονται για τη διασφάλιση της σωματικής και ψυχικής τους υγείας. Η χρήση τηλε-ιατρικής και τηλε-νευρολογίας παρουσιάζεται ως ένας ασφαλής τρόπος διαχείρισης νευρολογικών ασθενών κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19.